

21. 09. 2023

www.delo.si

Stran/Termin:

Naslov: Čisti visokonapetostni punk rock šov z roboti

Naklada:

Avtor: Polona Malovrh

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: MREŽA RUK, SPECULUM ARTIUM

HTML LINK

V Trbovlje te dni vabi sodobna tehnologija v najbolj neverjetnih oblikah: pohoštvo, narejeno v opekaču, sprehod med atomi, klepet z virtualnimi bitji.

[Speculum Artium](#) je v petnajstih letih zrasel v živahnega pubertetnika, ki rad posluša rock, spoštuje umetno inteligenco, o njenih skrivnostih je dobro poučen, ceni umetnost, novomedijsko kulturo, literaturo in naravo ter še zmeraj rad pogleda tudi kakšno lutkovno predstavo ali animiran film.

Domača, slovenska in mednarodna scena, ki uživa v tehnologijah prihodnosti, seveda ve, da je [Speculum Artium](#) festival novomedijske kulture, ki domuje v trboveljskem Delavskem domu (DDT). Njegova vrata so odprta med 21. in 23. septembrom, ogled dogajanja pa brezplačen – z izjemo koncerta robotske zasedbe Compressorhead, ki bo na odru nocoj doživela slovensko premiero. Njeni »člani«, ki delujejo na stisnjeni zrak in so recikrirani iz delov starih sovjetskih strojev, s pravimi glasbenimi inštrumenti v rokah napovedujejo »čisti visokonapetostni punk rock šov« s komadi Motorheadov, AC/DC, Pantere in Ramones. Poseben heavy metal čar veje iz 350-kilogramskega Mega Watsona na gosenicah, z irokezo in svetlečimi zobmi, medtem ko bobnar premore štiri roke in dve nogi, kitarist »samo« 78 prstov, basist pa velja za najbolj točnega na svetu.

Robotska zasedba Compressorhead bo na odru nocoj doživela slovensko premiero. FOTO: Arhiv DDT

Kdo so Compressorhead

Danes zvečer se bo na odru DDT prvič v Sloveniji predstavila robotska skupina Compressorhead. Gre za vodilno robotsko glasbeno skupino v svetu, ki predstavlja vrhunec festivalskega dogajanja. Prvič je skupina nastopila 2012 s štirimi roboti, ki so igrali priredbe heavy metal in punk rock uspešnic. V 2013 sta se jim kot glasbena direktorja pridružila John in Rob Wright, nekdanja člana skupin NoMeansNo in The Hanson Brothers. Takrat so začeli pisati tudi lastne komade. Skupino sta zaokrožila še dva robota: kitarist ter vokalist Mega-Wattson, ki mu glas posoja John Wright. Začetki projekta segajo v 90. leta, ko se je idejni vodja skupine Frank Barns preselil v Berlin in začel iz odpadnih sovjetskih strojev sestavljati robote. Prvi je v 2007 nastal štiriroki bobnar Stickboy, ki so mu sledili drugi unikatni roboti, prilagojeni za igranje posameznih inštrumentov. Zasedbo poganja stisnjeni zrak, vsak gib pa je ročno programiran.

Kot pravi Špela Pavli Perko, direktorica DDT, z vsakim festivalom zrastejo, bilanca petnajstih let pa je posebej navdušujoča zato, ker jim je uspel veliki met: vzpostaviti sinergijo med sektorji novomedijske umetnosti: »Pomembno je, da se kreativnost prepleta z umetnostjo, kulturo, gospodarstvom in izobraževanjem, kar je bila tudi srčika dobrih štirih milijonov evrov vrednega velikega projekta [RUK – mreže centrov raziskovalne umetnosti in kulture](#), ki se v tem mesecu zaključuje in ima nastavke prav v Speculumu Artiumu.«

Špela Pavli Perko, direktorica Delavskega doma Trbovlje.

FOTO: Polona Malovrh

Kot ima človek dve možganski polobli, od katerih ena, denimo, podpira logiko, druga pa je bolj umetniška, tako je tudi z združevanjem sektorjev v sklopu Speculuma. Šele ko se moči združijo, nastanejo fantastične stvari.

Špela Pavli Perko

Medsektorska prepletanja so vidna tudi v predstavljenih festivalskih delih: »Zakaj je to pomembno? Tako kot ima človek dve možganski polobli, od katerih ena, denimo, podpira logiko, druga pa je bolj umetniška, tako je tudi z združevanjem sektorjev v sklopu Speculuma. Šele ko se moči – bodisi polobel bodisi sektorjev – združijo, nastanejo fantastične stvari.«

Sektorji novomedijske umetnosti z roko v roki

Sicer pa tudi sam Delavski dom Trbovlje s svojo ekipo izžareva kreativnost: kot klasični kulturni dom si pri svojem delovanju pomaga tudi z evropskimi skladi.

Povsod roboti ali avatar je že sedanost

»Kot kulturni center ne smemo odstopati od svojega poslanstva, ki je v tem, da moramo skrbeti za lokalno skupnost in za kulturo. A s pomočjo evropskih skladov lahko v Dom pripeljemo tudi druge vsebine in nadgradimo svoj program.« Letos jim je tako v sklopu festivala [Speculum Artium](#) uspelo združiti projekte, v katerih z različnimi mednarodnimi partnerji od Beograda do Amsterdama združujejo umetnost s tehnologijo in znanostjo, izobraževanjem, varstvom kulturne dediščine ... »Vso energijo dajemo v tri, štiri festivalske dni, toda prav zares živimo te vsebine skozi vse leto,« dodaja Špela Pavli Perko, ki jo še posebej veseli, da so tudi domače izobraževalne institucije prepoznale dodano vrednost festivala: »Veliko poudarka je na izobraževanju, da tudi mlajšim ponudimo kaj, česar jim šola ne more, kako se, denimo, naučiti programirati, hkrati pa spodbujamo tudi njihove ročne spretnosti.«

Mali bobnarjev pomočnik iz skupine Compressorhead, ki za zdaj zgolj pomaga držati »postrojenje« ... FOTO: Polona Malovrh

Sicer pa petnajsti festival novomedijske umetnosti [Speculum Artium](#) 2023 pod vprašaj postavlja temeljne predstave o umetnosti, relativizira odnos med človekom in strojem ter spodbuja pretanjeno poslušanje. Sprašuje se, v čem je narava človeškosti, kako opredeliti umetnost, ali je umetnost privilegij človeka, ali jo lahko ustvarja le človek, ki mu sploh v zadnjem času konkurenco predstavlja umetna inteligenca, kje so meje tehnologije in na kateri točki človek postane nadomestljiv.

V kakšnem odnosu so človek, stroj in narava? Vsak projekt, predstavljen na festivalu, je zgodba zase in hkrati del celote, v kateri se med seboj prepletajo različne sfere, od umetnosti do znanosti in izobraževanja, pojasnjuje Perkova, vsem pa je skupno stremljenje k humanizaciji tehnologije.

Kaj čaka obiskovalce Speculuma

Anja Doležalek Škrabar, sodelavka Delavskega doma Trbovlje.

FOTO: Polona Malovrh

Pohišstvo, narejeno v opekaču, sprehod med atomi, klepet z virtualnimi bitji, ogled polarnega sija iz čustev, rojstvo sintetičnih organizmov, pogled nase od zunaj: obiskovalce čaka sodobna tehnologija v najbolj neverjetnih oblikah.

Ena od njih je utelešena v marionetni lutki Robotnici, glavni junakinj projekta Deus Machina Theater. Kot pojasnjuje Anja Doležalek Škrabar, sodelavka DDT, je Robotnica pravzaprav zasavska hobotnica z osmimi lovkami in očmi, ki je nastala v sodelovanju društva Trbovlje Novomedijsko mesto in marionetnega gledališča Jurček iz Hrastnika. Lutko so izdelali s 3D printerjem, upravlja pa jo Yaskawina robotska roka, ki se sicer uporablja v industriji.

V tehniki 3D printana hobotnica Robotnica, ki jo vodi Jaskawina roka. FOTO: Arhiv DDT

Največja težava pri izdelavi lutke je bila v dejstvu, da lahko robotska roka dvigne le pol kilograma, pripoveduje Škrabarjeva: »Kar precej prototipov je bilo potrebnih, da so našli pravo težo, da se lutka premika, se sveti in je sposobna interakcije z otroki.« Predstava z Robotnico v glavni vlogi ima ekološko noto: »Robotnica se potopi v Savo, kjer se pogovarja z dvema ribama in meri stanje mikroplastike v reki.« Meritve naj do nadaljnjega ostanejo skrivnost ...

Projekt se ukvarja z vprašanjem, kaj se zgodi z našimi virtualnimi dvojniki. »Vse več naših življenj je prek fotografij prikazanih na FB,« pravi Anja Doležalek Škrabar, »vprašanje pa je, kaj pa se zgodi z virtualnimi osebnostmi ob fizični smrti.« Odgovor, ki ga ponuja projekt, ni enoznačen, temveč

---

spodbuja k razmisleku.

Ostani tako dolgo, kot želiš

Pri projektu Nine Koželj gledalec vstopi v polje sončnic. Sončnice so tiste rastline, ki se vse dni obračajo k soncu, viru energije, tako rekoč k svojemu božanstvu. Na Speculumu bo v ta ekosistem vstopil človek in prevzel vlogo sonca. Vse sončnice se začnejo obračati k njemu ... Projekt raziskuje, kakšen postane človek, kadar dobi tako simbolno, božansko moč in kako ta spreminja človeka. Avtorica upa, da postaja človek zato boljši, bolj pozoren, a odgovore bo moral tisti, ki bo vstopil v sončnično polje, poiskati sam.

Letos je na Speculumu veliko slovenskih avtorjev in avtoric. Anja Doležalek Škrabar to dejstvo pripisuje tudi razvoju segmenta same novomedijske kulture pri nas, najbrž pa je svoj vpliv pustil tudi projekt [RUK](#). Z veseljem opaža tudi, da so ženske na festivalu enakovredno zastopane. Ženska je tudi domačinka Eva, priljubljena zasavska robotka, ki bo letos preverjala znanje prve pomoči in ozaveščala o ravnanju ob prometni nesreči ali požaru.

V Trbovljah se odvija 15. novomedijski festival [Speculum Artium](#).

Vsak projekt je preplet umetnosti, znanosti in izobraževanja.

Vrhunec dogajanja bo koncert robotske skupine Compressorhead.